

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и чл. 6, 7. и 9. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини, број 29/24 од 30. октобра 2024. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију одржаној 26. децембра 2024. године, донијета је

ОДЛУКА

- Независном оператору система у Босни и Херцеговини се одређује потребни годишњи приход за 2025. годину у износу од 13.079.272 КМ.
- Утврђује се тарифа за рад независног оператора система у износу од:
 - 0,0084 фенинга/kWh, коју плаћају произвођачи за електричну енергију инјектирану у преносни систем, и
 - 0,1092 фенинга/kWh, коју плаћају купци за електричну енергију преузету из преносног система.
- Потребни годишњи приход за 2025. годину се одобрава у структури и износима наведеним у трећој колони сљедеће табеле:

Опис	2025. захтјев	2025. одобрено	Индекс (3/2)	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
Трошкови материјала	89.500	70.000	0,782	
Трошкови енергената и комунални трошкови	149.000	128.000	0,859	
Трошкови услуга	3.651.149	2.899.449	0,794	
Бруто плате и накнаде запосленим	6.000.000	5.800.000	0,967	
Амортизација	2.556.705	2.285.471	0,894	
Финансијски трошкови	368.946	338.946	0,919	
Путни трошкови	185.000	180.000	0,973	
Остали порези и таксе	44.000	44.000	1,000	
Остали расходи	1.471.000	1.453.000	0,988	
А. Укупно трошкови и расходи	14.515.300	13.198.866	0,909	
1. Вишак прихода	228.623	115.000	0,503	
2. Вишак расхода				
3. Остали приходи	234.594	234.594	1,000	
Б. Приходи од електричне енергије (А+1–2–3)	14.509.329	13.079.272	0,901	
Ц. Енергија (kWh)	производња	15.496.896.706	15.496.896.706	1,000
	потрошња	10.365.919.226	10.775.919.226	1,040
Д. Тарифа (фенинг/kWh)	произвођачи	0,0094	0,0084	0,901
	купци	0,1260	0,1092	0,867

- Независни оператор система у Босни и Херцеговини и Електропренос Босне и Херцеговине дужни су да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, купцима који су директно прикључени на преносни систем и власницима лиценце за производњу електричне енергије који посједују производне објекте прикључене на преносни систем, укључујући објекте у пробном раду, сачине извјештај о енергетским величинама у свим тачкама инјектирања у, као и преузимања из преносног система.

5. На основу извјештаја из тачке 4. ове одлуке, за купца прикљученог на преносни систем, услуге независног оператора система фактуришу се његовом снабдјевачу, а за купца прикљученог на дистрибутивни систем оператору дистрибутивног система (ОДС), односно правном лицу у оквиру којег ОДС дјелује. Услуге независног оператора система произвођачу који инјектира и/или преузима електричну енергију из преносног система фактуришу се лиценцираном произвођачу, односно правном лицу у оквиру којег произвођач дјелује.
6. Тарифа за рад независног оператора система не наплаћује се за енергију преузету у пумпном начину рада.
7. Тарифа одређена овом одлуком се користи приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
8. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. јануара 2025. године.

Диспозитив Одлуке објављује се у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Независни оператор система у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: НОС БиХ) је један од регулисаних субјеката у електроенергетском сектору и има задатак да управља радом преносног система у Босни и Херцеговини. Надлежности и функције НОС-а БиХ су дефинисане Законом о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и Законом о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљњем тексту: ДЕРК), број 05-28-12-17-19/19 од 27. јуна 2019. године (“Службени гласник БиХ”, број 45/19).

Тарифа за рад независног оператора система се, сходно члану 22. Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Други пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, број 68/21 – у даљњем тексту: Тарифна методологија), утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру те дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисани субјект утврђују се на основу података садржаних у захтјеву за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, утемељене на објективним критеријумима, засноване на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона БиХ и правила и прописа ДЕРК-а.

Поступак одређивања тарифе за рад независног оператора система и тарифа за системску и помоћне услуге покренут је по захтјеву НОС-а БиХ, број 29/24 од 30. октобра 2024. године (запримљен 31. октобра 2024. године под бројем 04-28-5-358-2/24).

Захтјев НОС-а БиХ, који је ревидован захтјевом за корекцију позиција трошкова услуга и осталих расхода (број 09-1760-2/24 од 15. новембра 2024. године), наводи сљедеће трошкове и расходе за 2025. годину: трошкови материјала у износу 89.500 КМ, трошкови енергената и комунални трошкови 149.000 КМ, трошкови услуга 3.651.149 КМ, бруто плате и накнаде запосленим 6.000.000 КМ, амортизација 2.556.705 КМ, финансијски трошкови 368.946 КМ, путни трошкови 185.000 КМ, остали порези и таксе 44.000 КМ, те остали расходи 1.471.000 КМ, што укупно на име трошкова и расхода износи 14.515.300 КМ.

Поред тога, НОС БиХ је у свом захтјеву затражио да му се одобри вишак прихода над расходима у износу од 228.623 КМ којим би се обезбиједила средства за инвестиције.

НОС БиХ наводи да ће на финансијско пословање у 2025. години значајно утицати више фактора, а посебно се истиче отплата кредита, трошкови услуга који произилазе из учешћа у активностима и пројектима Европске мреже оператора преносног система за електричну енергију (ЕНТСО-Е), управљање комплетном преносном мрежом 110 kV и више, те инвестициона улагања за која нису осигурана средства из амортизације.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга на преносној мрежи за 2025. годину, који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2025. годину, према коме планирана испорука електричне енергије из преносног система у 2025. години износи 10.365.919.226 kWh, док планирана производња електрана прикључених на преносни систем износи 15.496.896.706 kWh.

Након прегледа документације, потпуност захтјева НОС-а БиХ је потврђена Закључком ДЕРК-а о покретању поступка одређивања тарифе за рад независног оператора система и тарифа за системску и помоћне услуге, број 04-28-5-358-3/24 од 6. новембра 2024. године, о чему је НОС БиХ обавијештен дописом број 04-28-5-358-4/24 од 6. новембра 2024. године, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа, уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када је то сматрао потребним.

Захтјев НОС-а БиХ је рјешаван уз спровођење формалне јавне расправе, у складу са Правилником о јавним расправама (“Службени гласник БиХ”, број 38/05), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих лица да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писане коментаре у вези са предметом тарифног поступка, при чему је цјелокупна документација тарифног захтјева објављена на интернет страници ДЕРК-а. Обавјештењем за јавност су позвана и лица заинтересована да у поступку формалне јавне расправе учествују као умјешачи и да претходно писаним путем докажу свој интерес, те је најављено одржавање формалне јавне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, како би саслушао свједочења о њиховим позицијама и интересима, ДЕРК је Закључком број 04-28-5-358-14/24 од 20. новембра 2024. године статус умјешача у тарифном поступку додијелио сљедећим субјектима: МХ “Електропривреда Републике Српске” Матично предузеће а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар и “Metalleghе Silicon” д.о.о. Мркоњић Град.

Нити један од наведених умјешача није користио право да у просторијама ДЕРК-а изврши непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе.

Припремна расправа о поднијетом тарифном захтјеву НОС-а БиХ одржана је 26. новембра 2024. године. На припремној расправи је утврђена листа питања која ће бити предметом расправе и дефинисан ток формалне јавне расправе. На формалној јавној расправи, која је одржана 3. децембра 2024. године, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдиле све релевантне чињенице. Обрађено је свако од питања, на начин да су питања груписана у тематске цјелине, и то сукцесивно одговором подносиоца захтјева и коментарима на исте од стране умјешача и водитеља поступка.

Извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљњем тексту: Комисија) и достављен је подносиоцу захтјева, те умјешачима којима је такав статус ДЕРК правоваљано додијелио. Анализа трошкова и прихода, која је изложена у Извјештају водитеља поступка, потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК-а у тарифном поступку.

Комисија констатује да је Извјештај водитеља поступка пружио разумну основу да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима подносиоца тарифног захтјева и умјешача датим на приједлог овог извјештаја, након што их је пажљиво размотрила и процијенила, Комисија донесе своју коначну одлуку о тарифи за рад независног оператора система. У вези са предметом ове одлуке ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево као умјешач је доставила коментаре на Извјештај водитеља поступка који се у суштини свде на оцјену потпуне објективности и подржавања рјешења која су предложена у Извјештају. НОС БиХ се у својим коментарима фокусира на пет трошковних позиције, инсистирајући на одобравању трошкова према износима из захтјева за тарифе, те очекује да ће Комисија крајње озбиљно и одговорно размотрити њихове примједбе и прихватити чињенице дате, како у планским документима, тако и у додатним одговорима у току јавне расправе и коментарима на Извјештај.

При доношењу Одлуке којом се одређује тарифа за рад независног оператора система, Комисија усмјерава своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у Извјештају водитеља поступка, као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача поднесене током цијелог поступка, те цјеловитом опсервацијом одлучује о поднијетом захтјеву. Трагом такве обавезе, Комисија излаже своја сљедећа становишта:

Приликом одређивања трошкова материјала, узимајући у обзир реализоване трошкове из претходног периода, као и чињеницу да је реализација мања од планираних вриједности, а такође и успорену динамику набавке резервних дијелова, Комисија прихвата приједлог водитеља поступка и сматра оправданим одобрити трошкове материјала у 2025. години у износу од 70.000 КМ.

НОС БиХ је у свом захтјеву у погледу трошкова енергената и комуналних трошкова истицао да су приликом планирања овог трошка узети у обзир релевантни технички стандарди као и да их очекује потписивање уговора за тржишно снабдјевање електричном енергијом што може довести до мањег или већег одступања у односу на планиране трошкове. Комисија подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за енергенте и комуналне трошкове и одобрава предложени износ од 128.000 КМ.

У структури укупних трошкова НОС-а БиХ, трошак услуга заузима друго мјесто по величини. У захтјеву се истиче да су готово сви планирани трошкови ове категорије повећани у односу на претходну годину. У захтјеву за тарифу, по својој висини, посебно

се истичу услуге одржавања физичке и софтверске опреме, услуге одржавања SCADA/EMS система и телефонске централе и услуге Центра за координацију сигурности (СЦЦ) у укупном износу од преко 2,8 милиона КМ. Због тога, Комисија посебну пажњу усмјерава на поједине трошкове из ове категорије који су по свом износу и значају доминантни.

Признају се и одобравају трошкови годишњег финансирања рада Канцеларије за координисане аукције у југоисточној Европи (СЕЕ ЦАО) у износу 140.000 КМ, као и Центра за координацију сигурности (СЦЦ) који је увећан накнадним захтјевом за корекцију трошкова, достижући износ од 586.749 КМ. Комисија уважава и признаје трошкове платног промета и банкарске провизије у износу од 90.000 КМ који су проузроковани усљед додатних прилива и одлива (иноплаћања) по основу процеса финансијског поравнања ненамјерног одступања регулационог подручја (FSKAR). Признаје се и оправдава трошак регулаторне накнаде за 2025. годину у укупном износу од 122.000 КМ и трошак осталих услуга у затраженом износу од 127.000 КМ те услуге одржавања SCADA система у износу од 200.000 КМ.

Уз потребу да се оптимизују набавке услуга од стране подносиоца захтјева за тарифу, не прејудуцирајући износе по појединим трошковним ставкама, Комисија сматра да се услуге одржавања могу реализовати у оквиру укупно одобреног износа трошкова услуга.

Сматрајући да НОС БиХ може утицати и на износе осталих појединих трошковних позиција (трошкови одржавања опреме, услуге рекламе, информационе сигурности и стручно усавршавање) без угрожавања функционалности свога рада, те пратећи досадашњу реализацију, Комисија одобрава трошкове услуга у укупном износу од 2.899.449 КМ.

Трошак радне снаге је доминантан трошак у пословању НОС-а БиХ. Комисија прихвата изнесену аргументацију НОС-а БиХ у вези захтјева да постоји реална потреба за пријем нових упосленика у диспечерском центру усљед повећања обима активности за квалитетно управљање комплетним преносном мрежом. У том смислу, Комисија повећава износ на позицији трошкова радне снаге (брutto плате и накнаде запосленим), те одобрава укупно 5.800.000 КМ. Сматра се да је ниво одобрених средстава, уз рационалан приступ приликом запошљавања новог кадра, достатан за ефикасно пословање НОС-а БиХ у 2025. години.

НОС БиХ је затражио одобрење трошка амортизације за 2025. годину у износу од 2.556.705 КМ. Комисија, као и у претходним тарифним поступцима, сугерише НОС-у БиХ да своје рачуноводствене политике, у дијелу процјене животног вијека основних средстава, уређује на начин који кореспондира са приступом ДЕРК-а приликом оправдавања трошкова. Такође се уочава знатна разлика остварених у односу на планске вриједности амортизације у претходном периоду. Уважавајући инвестициони циклус за 2025. годину, повезане набавке и планирано активирање нових сталних средстава, али и указивања на успорену динамику инвестирања и пролонгирање због околности које прате јавне набавке, што су били аргументи умјешача на расправи, Комисија одобрава трошак амортизације у износу од 2.285.471 КМ. Очекује се да ће у 2025. години бити потпуно активирана претходно набављена средства, укључујући проширење система WAMS и софтвера за оперативно планирање.

Финансијски трошкови се највећим дијелом односе се на камате по кредитима, док мањи дио отпада на трошкове лизинга и премије осигурања. НОС БиХ је у захтјеву за тарифе доставио и План инвестиција и кредита за 2025. годину у вриједности од 4,49 милиона КМ. Према том плану, нове инвестиције ће се финансирати из кредитних средстава уз додаток пројектованог вишка прихода од 228.623 КМ којом би се осигурала

недостајућа средства за отплату кредита. Узимајући у обзир вишак прихода над расходима из ранијих година, као и став умјешача да та средства треба имати у виду приликом одобрења укупног трошка јер могу редуковати висину евентуалног кредитног задужења, Комисија одобрава укупно 338.946 КМ на име финансијских трошкова, при томе укључујући у овај износ трошкове осигурања и трошкове лизинга.

У вези с претходним, Комисија и даље очекује да се подносилац захтјева у потпуности придржава одредби Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини, у смислу да сваком кредитном задужењу НОС-а БиХ, узимању зајма или прихватању неповратних донација, претходи усвајање плана инвестиција, инвестициона одлука управљачких структура НОС-а БиХ, уз благовремено информисање ДЕРК-а и, према потреби, одобрење ДЕРК-а у складу са законом дефинисаним овлашћењима.

Путни трошкови су група трошкова која има прилично уједначено остварење током претходних година. Комисија приликом одређивања овог трошка уважава приједлог водитеља поступка као и изнесу аргументацију о потреби интензивирања међународних активности и обавеза које има по основу чланства у ЕНТСО-Е организацији, те одобрава овај трошак у износу од 180.000 КМ.

Остали порези и таксе су група трошкова која првенствено обухваћа таксе и порезе који не зависе од резултата пословања. Узимајући у обзир законски карактер овог трошка, који се дјелимично обрачунава на основу нето примања запосленика као и такси и пореза на које НОС БиХ не може утицати, те с обзиром да током формалне јавне расправе по овој групи трошкова није било коментара од стране умјешача, Комисија сматра разумним одобрити захтјевани износ од 44.000 КМ за 2025. годину.

При разматрању висине осталих расхода, Комисија узима у обзир чињеницу да су чланарине високе и да на њих НОС БиХ нема директног утицаја (чланарина за ЕНТСО-Е и друге чланарине). Стога се одобрава износ чланарина на траженом нивоу од 1.229.000 КМ. Међутим, имајући у виду да НОС БиХ ипак може утицати на друге трошкове унутар ове категорије, као што су остали расходи, накнаде за повремене послове, те накнаде Управном одбору и Савјетодавном вијећу, Комисија прихвата приједлог водитеља поступка и одобрава остале расходе у износу од 1.453.000 КМ.

Имајући у виду претходна разматрања и одобравање појединачних трошкова, укупни оправдани трошкови НОС-а БиХ за 2025. годину износе 13.198.866 КМ. Приход НОС-а БиХ треба да покрије све наведене оправдане трошкове регулисаног субјекта, тј. треба бити једнак износу тих трошкова. Такође, НОС БиХ ће у 2025. години имати приходе које представљају средства из донација (међународни пројекти) у износу од 234.594 КМ, а односе се на грант ЕБРД-а за консултантске услуге везане за имплементацију пројекта реконструкције пословне зграде и набавку новог система SCADA/EMS и ТК, те на донацију Европске комисије преко пројекта CROSSBOW за набавку система WAMS. Комисија подржава приједлог водитеља поступка да се за овај износ (234.594 КМ) редукује укупан потребни приход, имајући у виду да, према рачуноводственим правилима, НОС БиХ евидентира исти износ на страни расхода, те је ефекат неутралан са аспекта биланса успјеха. Такође у израчуну потребног прихода се узима у обзир одобрени вишак прихода над расходима од 115.000 КМ који ће служити за отплату главнице кредитних обавеза НОС-а, те се на тај начин укупан потребни годишњи приход Независном оператору система у Босни и Херцеговини за 2025. годину одређује у висини 13.079.272 КМ.

Сагледавајући актуелно преузимање електричне енергије из преносног система у 2024. години, као и чињеницу да је у претходном периоду билансна величина преузете енергије

из преносног система била у континуитету потцијењена, у циљу усклађивања са актуелним кретањем потрошње Комисија сматра да величина 10.775.919.226 kWh боље одражава стварно стање, те се узима као релевантна за израчун компоненте тарифе за рад независног оператора коју плаћају купци за електричну енергију преузету из преносног система (Л компонента). У сврху израчуна компоненте тарифе за рад независног оператора система коју плаћају произвођачи за електричну енергију инјектирану у преносни систем (Г компонента) користи се билансна величина произведене енергије у износу од 15.496.896.706 kWh.

Односом потребног прихода који је потребно остварити из тарифе и износа електричне енергије коју купци преузимају из преносног система и коју произвођачи инјектирају у преносни систем, узимајући у обзир однос Л и Г компоненте 90%:10%, одређена је тарифа за рад независног оператора система. Као и у претходном тарифном поступку, дио потребног прихода НОС-а БиХ који се односи на тарифу коју плаћају произвођачи за електричну енергију инјектирану у преносни систем се, у складу са Методологијом, одређује на нивоу од 10% потребног прихода који се остварује из тарифе. На основу свега претходно наведеног, утврђује се тарифа за рад независног оператора система као у диспозитиву Одлуке.

Као и до сада, ДЕРК ће константно пратити примјену утврђене тарифе и реализацију Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ, те по потреби приступити подешавању тарифе. Појединачне компоненте потребног прихода, НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности.

Тарифа одређена у напријед наведеним износима, по увјерењу Комисије, осигурава потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању. У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процијени степен вјероватноће остварења свих процијењених трошкова и расхода, на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, Извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих страна (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. Правилника о тарифном поступку, подносилац захтјева као регулисани субјект има обавезу осигурати приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој званичној интернет презентацији.

У складу са чланом 9.2. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана пријема.

Број: 04-28-5-358-32/24
26. децембра 2024. године
Тузла

Предсједавајућа Комисије
Бранислава Милекић